

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๓
ปัญหา บาลีไวยากรณ์
สอบ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒

๑. จงเติมถ้อยคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้
- “.....ที่เหลือจากสระนั้น ..... ตัว มี ก เป็นต้น มีนิคคหิ เป็นที่สุด ชื่อ ..... คำว่า พยัญชนะนั้น แปลว่า.....อักขระเหล่านี้ เป็นนิสสิตต้องอาศัย.....จึงออกเสียงได้” ๫
๑. เติมถ้อยคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างดังนี้
- “อักขระที่เหลือจากสระนั้น ๓๓ ตัว มี ก เป็นต้น มีนิคคหิตเป็นที่สุดชื่อพยัญชนะ คำว่า พยัญชนะนั้น แปลว่า **ทำเนื้อความให้ปรากฏ** อักขระเหล่านี้เป็นนิสสิตต้องอาศัยสระจึงออกเสียงได้” ๫
๒. พยัญชนะอาคมมีเท่าไร อะไรบ้าง ลงพยัญชนะได้ในที่เช่นไร ๫ ศัพท์ต่อไปนี้ตัดและต่ออย่างไร เตนหาวุโส, วรเมต ๫
๒. พยัญชนะอาคม มี ๘ ตัว คือ ย ว ม ท น ต ร พ ถ้าสระอยู่เบื้องหลังลงพยัญชนะอาคมได้บ้าง
- เตนหาวุโส** ตัดเป็น **เตนหิ + อาวุโส** ลบสระหน้า คือ อิ ในที่สุดศัพท์ เตนหิ เสียสนธิเป็น เตนหาวุโส
- วรเมต** ตัดเป็น **วร + เอต** นิคคหิตอยู่หน้า สระอยู่เบื้องปลายแปลงนิคคหิตเป็น ม สนธิเป็น วรเมต ๫
๓. เอกสังขยา กับ เอกสัพพนาม ต่างกันอย่างไร ๫ **เอกสมิ** หิ **สมเย** เวสาลี อิฑฐา อโหสิ ผีตา **พหุชชา** อากิณฺณมนุสฺสา เฉพาะคำที่ขีดเส้นใต้ไว้ เป็นนามศัพท์ชนิดไหน เป็นการันต์ ลิงค์ วิภัติ และ วจนะอะไร ๫
๓. เอกสังขยา ใช้สำหรับกำหนดนับนามนาม และเป็นเอกวจนะอย่างเดียวกัน เอกสัพพนาม คล้าย ๆ กับคุณนาม เป็นทวิวจนะ ๫
- เอกสมิ เป็นปกติสังขยา สัพพนาม อ การันต์ บุลิงค์ สัตตมีวิภัติ เอกวจนะ ๫
- สมเย เป็นนามนาม อ การันต์ บุลิงค์ สัตตมีวิภัติ เอกวจนะ ๫
- พหุชชา เป็นคุณนาม อา การันต์ อิตถิลิงค์ ปฐมวิภัติ เอกวจนะ ๫
๔. อักขรมธาตุ เป็นได้กี่วาจก วุยหตุ เป็นวาจกอะไร ๫ จงแก้คำที่เห็น ว่าผิด ให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ในประโยคต่อไปนี้
- (๑) เอวํ กนิฏฺเฐน นโย สมฺปตฺติโย ปฏฺฐิตา ๫
- (๒) สุขี โหนตุ สุปฺปวาสา โกพิยธิตา อโรคา ๫
- (๓) ปาสาทสฺส จตุสุ กณฺเณสุ จตฺตารो นิธิกฺุมภโย อุกฺุจหนตุ ๫

๔. อกรรมธาตุเป็นได้ ๓ วาจก (เว้นกัมมวาจกและเหตุกัมมวาจก) วุยเหตุ เป็นกัมมวาจก
แก้คำที่ผิดให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ดังนี้

- (๑) เอวํ กนิฏฺเฐน **ติสฺโส** สมฺปตฺติโย ปฏฺจิตฺตา ฯ
- (๒) สฺขินิ โหตุ สฺสปฺวาสา โกปฺยิตฺตา อโรคา ฯ
- (๓) ปาสาทสฺส จตุสฺสุ กณฺเณสฺสุ จตฺสฺโส นิธิกฺมุภิโย อฏฺฐจฺหนฺตุ ฯ

๕. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. นามกิตก์ คือ ตินหารโก (กุลปฺตุโต), โโพธิ (ญานฺ), สิग्ขา
เป็นรูป สาธนะ และปัจจัยอะไร จงตั้งวิเคราะห์ห้มาดู ฯ
- ข. กิริยากิตก์ คือ ปวิสฺส, สทฺทพฺพํ สำเร็จรูปมาจากอะไร ฯ

๕. ก. นามกิตก์

ตินหารโก เป็น กัตตุรูป กัตตุสาธนะ ญวฺ ปัจจัย

วิ. ตินฺ ฺหฺรตีติ ตินหารโก (กุลปฺตุโต)

โพธิ เป็น กัตตุรูป กรณสาธนะ อี ปัจจัย

วิ. พุชฺฌติ เตนาติ โโพธิ (ญานฺ)

อีกอย่างหนึ่ง เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ อี ปัจจัย

วิ. พุชฺฌตีติ โโพธิ

สิग्ขา เป็น กัมมรูป กัมมสาธนะ หรือ กาวรูป กาวสาธนะ อ ปัจจัย

วิ. สิग्ขียตีติ สิग्ขา ฯ สิग्ขณฺ วา สิग्ขา ฯ

ข. กิริยากิตก์

ปวิสฺส ป + วิสฺ + ตฺวา อุปสัถ้อยหน้า แผลง ตฺวา เป็น ย

แผลง ย กับที่สุตธาตุ เป็น สฺส สำเร็จรูปเป็น ปวิสฺส

ลทฺทพฺพํ ลภฺ + ตพฺพ ฐาตุมี ภฺ เป็นที่สุต้อยหน้า แผลง ต

แห่ง ตพฺพ เป็น ทฺธ แล้วลบที่สุตธาตุ สำเร็จรูป เป็น ลทฺทพฺพํ ฯ

๖. ทิคฺสฺมาส ต่างจาก กัมมธารยสฺมาส อย่างไร ฯ มหาวิริโย (กุลปฺตุโต)อาวฺรหฺตฺถา (โยธา)
ปฺตุตฺถารพฺพณฺ เป็นสฺมาสอะไร จงตั้งวิเคราะห์ห้มาดู ฯ

๖. ทิคฺสฺมาส ต่างจาก กัมมธารยสฺมาส อย่างนี้ กัมมธารยเย นามศัพท์ ๒ บท

มีวิภัตติและจนะเสมอกัน บทหนึ่งเป็นประธาน บทหนึ่งเป็นวิเสสนะหรือเป็นวิเสสนะทั้ง
๒ บท ส่วนทิคฺสฺมาส มีวิภัตติและจนะเสมอกันเหมือนกัมมธารยสฺมาส ต่างแต่มีสังขยา
อยู่หน้า เช่น ตโย โลกา ติโลกํ เป็นต้น ฯ

มหาวิริโย เป็นฉฺฐี พหุพพิหิสฺมาส

วิ. มหนฺตํ วิริยํ ยสฺส โส มหาวิริโย (กุลปฺตุโต)

อาวฺรหฺตฺถา เป็น ฉฺฐี ภินนาริกรณพหุพพิหิสฺมาส

วิ. อาวฺรธา หตฺถสฺสุ เยสํ เต อาวฺรหฺตฺถา (โยธา)

ปุตตการพนฺธ เป็นอวชาธณบุพพท กัมมชารยสมาส มีสมาหาร ทวันทวสมาส
เป็นภายใน

สมาหาร. ทวันทว. วิ. ปุตตา จ ทารา จ ปุตตทาร์

อว. กัม. วิ. ปุตตการเมว พนฺธ ปุตตการพนฺธ ฯ

๗. ปุณตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร อะไรบ้าง ฯ ศัพท์ต่อไปนี้ ลงปัจจัยอะไรในตัทธิตไหน จตั้ง
วิเคราะห์มาดู ชานปทา (ภิกขุ), สีลวา (ภิกขุ), ชนตา ฯ

๗. ปุณตัทธิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ดิย ถ จ ม อี

ชานปทา ลง ณ ปัจจัย ในราชาทิตัทธิต

วิ. ชนปเท วสนฺตีติ ชานปทา (ภิกขุ)

สีลวา ลง วนฺตุ ปัจจัย ในตัทธิตตัทธิต

วิ. สีลํ อสฺส อตฺถีติ สีลวา (ภิกขุ)

ชนตา ลง ตา ปัจจัย ในสมุหตัทธิต

วิ. ชนानํ สมุโห ชนตา ฯ

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง